

FOTO GUY ACKERMANS

Holistisch voedselbeleid

‘Om voorbereid te zijn op de uitdagingen rondom duurzaam voedsel moet Nederland een omslag maken van landbouwbeleid naar voedselbeleid. Daarvoor is een systeembenadering nodig met aandacht voor de gehele economische keten van productie tot consumptie, maar ook voor biodiversiteit, klimaat, dierenwelzijn, voedselveiligheid, gezondheid, armoede, handel, identiteit en zeggenschap. Deze holistische benadering klinkt aantrekkelijk maar moet nog vertaald worden in een bestuurlijke aanpak. Op dit moment is het beleid gefragmenteerd over verschillende ministeries. Bovendien is integraal voedselbeleid niet mogelijk zonder lagere overheden, maatschappelijke organisaties, burgers en bedrijven. Zowel binnen als buiten de EU wordt nagedacht over innovatieve manieren om voedselbeleid vorm te geven.

Verschillende Nederlandse politieke partijen pleiten voor een ministerie van Voedsel. Toch is een nieuw ministerie in mijn ogen niet de beste aanpak om tot een integraal voedselbeleid te komen. Departementale herindeling leidt doorgaans tot politieke strijd of focus op intern ambtelijk ‘geneuzel’. Iedere nieuwe indeling doorsnijdt weer andere samenhangen. Bovendien bestaat het risico dat in een nieuw groot ministerie duurzaamheidsaspecten toch ondersneeuwen omdat de checks and balances ontbreken. Het is daarom verstandig ook andere opties te onderzoeken. Bijvoorbeeld een programmaminister voor voedsel, zonder ministerie. Die zal in Brussel met een andere inzet onderhandelen dan een minister die vooral landbouwbelangen behartigt. De ervaring leert echter dat dergelijke bewindslieden in de Haagse politiek weinig voor elkaar krijgen. Ik denk dan ook dat een eenvoudig bestuurlijk model voor holistisch voedselbeleid een illusie is. Mijn voorkeur gaat uit naar een netwerkorganisatie – een soort bestuurlijke bypass buiten de ministeries om – die ook is gekozen voor de invulling van het Deltaprogramma. Zo’n organisatie moet de ambities en de visies van verschillende belanghebbenden rond voedsel samenbrengen, innovaties stimuleren en langetermijnstrategieën ontwikkelen. Dat vergt een goede institutionele verankering: politiek, juridisch en financieel. Anders blijft het bij mooie praatjes.’

Katrien Termeer, hoogleraar bestuurskunde, Wageningen University